

Polityka zagraniczna Polski – oceny i postulaty

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2018 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Postrzeganie polityki zagranicznej.....	1
Reprezentowanie Polski na arenie międzynarodowej.....	7
Postulowane priorytety polityki zagranicznej	8
Polska w Unii Europejskiej	10
Poszukiwanie porozumienia czy trwanie przy swoich racjach?	13
Aneks	18

Badania CBOS przeprowadzone po dwóch latach rządów Prawa i Sprawiedliwości¹ pokazywały, że w odbiorze społecznym polityka zagraniczna obecnego obozu nie należy do jego mocnych stron. Powołanie w grudniu ubiegłego roku na stanowisko Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego i inne zmiany w składzie rządu (m. in. na stanowisku ministra spraw zagranicznych) miały służyć m. in. poprawie skuteczności działania i polepszeniu wizerunku Polski na arenie międzynarodowej. Nowy rząd od razu musiał się zmierzyć z poważnymi wyzwaniami, związanymi przede wszystkim z uruchomieniem przez Komisję Europejską wobec Polski art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej oraz międzynarodowymi reperkusjami nowelizacji ustawy o IPN. Rozstrzygnięcia dotyczące obu kwestii pozostają otwarte. Wydaje się, że są szanse na osiągnięcie porozumienia z Komisją Europejską. Na temat zapisów ustawy o IPN dotyczących ochrony dobrego imienia kraju ma się natomiast wypowiedzieć Trybunał Konstytucyjny.

Jak Polacy oceniają politykę zagraniczną Polski po objęciu władzy przez PiS, czy i jakich zmian oczekują?

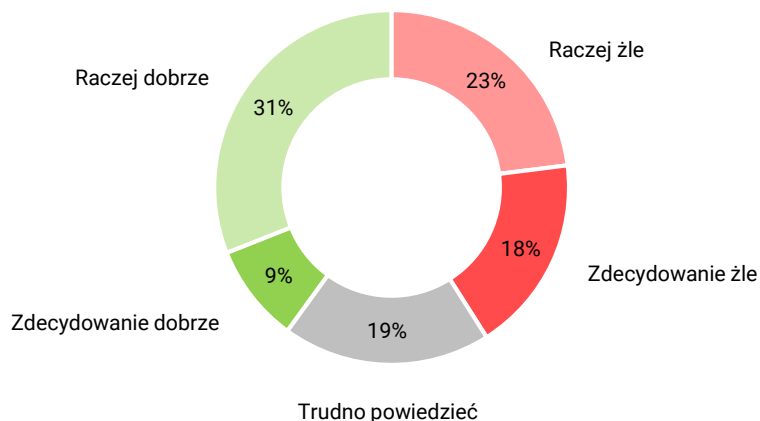
POSTRZEGANIE POLITYKI ZAGRANICZNEJ

Oceny polityki zagranicznej rządów tworzonych przez Prawo i Sprawiedliwość są podzielone². Praktycznie tyle samo osób dobrze ocenia politykę zagraniczną Polski od czasu objęcia władzy przez PiS, co ma o niej negatywną opinię (odpowiednio: 40% i 41%).

¹ Zob. komunikat CBOS „Bilans dokonań rządu po dwóch latach jego działalności”, listopad 2017 (oprac. B. Roguska).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (335) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–12 kwietnia 2018 roku na liczącej 1140 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. Jak Pan(i) ocenia politykę zagraniczną Polski od czasu objęcia władzy przez Prawo i Sprawiedliwość?

Oceny polityki zagranicznej zależą przede wszystkim od orientacji politycznej i – szerzej – światopoglądowej. Wśród osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne zadowolenie z polityki zagranicznej Polski po objęciu władzy przez PiS wyraża prawie trzy czwarte (72%), niezadowolenie zaś jedna piąta (20%). Niemal dokładnie odwrotne proporcje deklarujących aprobatę i dezaprobatę polityki zagranicznej Polski są wśród badanych identyfikujących się z lewicą (odpowiednio: 18% i 74%). Również osoby określające swoje poglądy polityczne jako centrowe częściej wyrażają krytycyzm (54%) niż aprobatę działań obecnych władz na arenie międzynarodowej (28%).

Ponadto im silniejsza religijność, większe zaangażowanie w praktyki religijne, tym lepsze oceny polityki zagranicznej Polski i odwrotnie.

Biorąc pod uwagę podstawowe charakterystyki społeczno-demograficzne badanych, oceny polityki zagranicznej różnicuje przede wszystkim wielkość miejsca zamieszkania, następnie miesięczne dochody *per capita*, wykształcenie, w mniejszym stopniu także płeć i wiek. Generalnie nieco lepiej niż przeciętnie oceniają politykę zagraniczną mieszkańcy wsi (47% ocen pozytywnych), badani o miesięcznych dochodach *per capita* od 900 zł do 1299 zł (51%), ankietowani z wykształceniem zasadniczym zawodowym (48%) i podstawowym (44%), osoby w wieku 65+ (48%). Częściej z aprobatą wyrażają się o niej mężczyźni (46%) niż kobiety (35%). Szczególnie krytyczni wobec obecnej polityki zagranicznej są natomiast mieszkańcy największych miast (70% ocen negatywnych) oraz respondenci najlepiej sytuowani – o miesięcznych dochodach *per capita* wynoszących co najmniej 2500 zł (63%). Częściej niż przeciętnie z dezaprobatą przyjmują ją także badani z wykształceniem wyższym (53%) i średnim (48%) oraz osoby mające od 25 do 34 lat (49%).

W potencjalnych elektoratach dość jednoznacznie pozytywnie o polityce zagranicznej wypowiadają się zwolennicy PiS. Dobrze ocenia ją także ponad połowa sympatyków Kukiz'15. Krytycznie postrzega ją natomiast zdecydowana większość wyborców PO, SLD i Nowoczesnej.

TABELA 1

Potencjalne elektoraty*	Jak Pan(i) ocenia politykę zagraniczną Polski od czasu objęcia władzy przez Prawo i Sprawiedliwość?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i P)	78	10	12
Kukiz'15**	54	36	10
Nowoczesna**	13	83	4
PO	8	84	8
SLD**	5	95	0

* Określone na podstawie deklaracji poparcia danego ugrupowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

Zarówno dobrze, jak i źle oceniający politykę zagraniczną Polski od czasu objęcia władzy przez PiS zostali poproszeni o uzasadnienie swoich opinii. Respondenci nie korzystali z gotowych propozycji odpowiedzi, ale formułowali swoje opinie w sposób całkowicie swobodny.

Osoby, które dobrze oceniają politykę zagraniczną Polski po roku 2015, zwracały uwagę przede wszystkim na intencje rządzącego obozu i wyrażały przekonanie, że PiS działa w obronie interesów narodowych, dla dobra Polski. Podkreślano, że rządzący obecnie w Polsce prowadzą podmiotową, suwerenną politykę zagraniczną. Akcentowano determinację w działaniu obecnych władz: stanowczość, nieugiętość, niepoddawanie się presji ze strony innych państw, konsekwencję i odwagę. Zauważano niezależność i obronę suwerenności Polski na forum Unii Europejskiej. W ocenie części zwolenników obecnej polityki zagranicznej przynosi ona efekty: pozycja naszego kraju na arenie międzynarodowej poprawia się, a inne państwa zaczęły bardziej liczyć się z Polską.

Znacząca część osób wskazywała na dobre relacje i kontakty Polski z innymi krajami, brak konfliktów. Niektórzy zauważali poprawę stosunków międzynarodowych, lepsze porozumienie z naszymi zagranicznymi partnerami po zmianach w rządzie. Mówiąc o dobrych relacjach Polski z zagranicznymi partnerami wskazywano przede wszystkim na sojusz ze Stanami Zjednoczonymi oraz złagodzenie w ostatnim okresie konfliktu z Unią Europejską. Niekiedy chwalono inicjatywę Trójmorza, dobre relacje z Węgrami oraz poprawę stosunków z Niemcami.

Wśród konkretnych kwestii z zakresu polityki zagranicznej z aprobatą wskazywano na decyzję o nieprzyjmowaniu uchodźców do naszego kraju, działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa Polski (m.in. podpisanie umowy na dostawę amerykańskiego systemu obrony przeciwlotniczej i przeciwrakietowej „Patriot”), rozwój stosunków gospodarczych i handlowych, np. przyciąganie nowych inwestycji i poszukiwanie nowych rynków zbytu oraz lepsze możliwości pracy za granicą.

Zwracano też niekiedy uwagę na dobre reprezentowanie Polski za granicą i poprawę w tym zakresie w ostatnim okresie.

Część osób ograniczyło się do ogólnie wyrażanej aprobaty polityki zagranicznej lub całego dorobku obecnej ekipy.

Dlaczego dobrze ocenia Pan(i) politykę zagraniczną Polski?	N=437
PODMIOTOWA POLITYKA NASTAWIONA NA REALIZACJĘ POLSKICH INTERESÓW I JEJ SKUTKI	40%
Obrona polskich interesów – chcą dobrze dla Polski, dbają o kraj, działają dla dobra Polski	18%
Stanowczość, nieustępliwość, konsekwencja w działaniu, niepoddawanie się, „nie uginają się pod presją silniejszych”	11%
Podmiotowa polityka, dążenie do suwerenności w polityce zagranicznej, „mają swoje zdanie”	9%
Poprawa pozycji Polski – liczą się z nami, inne kraje nas doceniają; poprawa wizerunku Polski	6%
Bronią suwerenności, niezależności Polski w UE	2%
DOBRE RELACJE MIĘDZYNARODOWE	20%
Dobre relacje z innymi krajami, brak konfliktów, dobre kontakty – ogólnie	8%
<u>Po zmianach w rządzie</u> : lepsze porozumienie, więcej kontaktów, lepszy minister	3%
Sojusz, dobre relacje z USA, inwestycje z USA	6%
Poprawa w relacjach z UE, dogadują się z Brukselą, starają się złagodzić konflikt	5%
Trójmorze, współpraca z krajami regionu	1%
Dobre, lepsze relacje z Niemcami	1%
Dobre relacje z Węgrami	1%
DZIAŁANIA W KONKRETNÝCH KWESTIACH	14%
Brak uchodźców, imigrantów	7%
Troska o bezpieczeństwo narodowe, armię, NATO, uzbrojenie, zakup systemu „Patriot”	3%
Rozwój stosunków gospodarczych, rozwój handlu, przyciąganie inwestycji, nowe rynki zbytu	3%
Otwarte rynki pracy, lepsze możliwości pracy za granicą	2%
Dobre reprezentowanie Polski za granicą, znają języki, dobry minister spraw zagranicznych	3%
OGÓLNA APROBATA POLITYKI ZAGRANICZNEJ I POLITYKI PiS	16%
Ogólnie – dobrze prowadzona polityka zagraniczna, dobry kierunek	12%
Ogólnie – pozytywna ocena rządów PiS	4%
Inne	2%
Trudno powiedzieć	14%

Osoby krytycznie oceniające politykę zagraniczną Polski zarzucały rządzącym przede wszystkim brak współpracy i porozumienia z innymi państwami i wskazywały na negatywne skutki takiej polityki. Mówiono zatem o zbytnej bezkompromisowości w polityce zagranicznej, nieumiejętności dogadania się z innymi, wywoływaniu konfliktów i sporów. W efekcie doprowadziło to do pogorszenia stosunków, a nawet skłócenia Polski z innymi krajami, pogorszenia wizerunku Polski i Polaków, spadku wiarygodności naszego kraju na arenie międzynarodowej, a także – na co wskazywano już jednak rzadziej – marginalizacji znaczenia naszego kraju. Niektórzy wskazywali, że Polska jest obecnie osamotniona na arenie międzynarodowej, straciła sojuszników, nie ma już przyjaciół, a tylko wrogów. Pojawiły się także – utrzymane niekiedy w osobistym tonie – opinie o kompromitacji, ośmieszeniu Polski na arenie międzynarodowej przez obecnie rządzących, poczuciu wstydu za to, co dzieje się w naszym kraju.

Zdecydowanie najczęściej zauważalnym polem konfliktu jest spór z Unią Europejską. W tym kontekście mówiono m. in. o nieprzestrzeganiu przez Polskę prawa unijnego, zakończonym niepowodzeniem głosowaniu na szefa Rady Europejskiej i polityce zmierzającej do wyprowadzenia Polski z Unii Europejskiej. Sporo osób wspominało o międzynarodowych reperkusjach przyjęcia ustawy o IPN i związanym z tym pogorszeniu stosunków z Izraelem i Stanami Zjednoczonymi. Ponadto wskazywano na pogorszenie relacji z sąsiadami. Obawy budzą złe relacje z Rosją, które – w ocenie niektórych – mogą grozić nawet wybuchem wojny. Dostrzegano ponadto pogorszenie stosunków z Niemcami, Ukrainą, a także z Francją.

Wśród konkretnych spraw – poza wyżej wymienionymi – krytykowano niekiedy nieprzyjmowanie uchodźców, niedostateczną troskę o rozwój kontaktów gospodarczych oraz podnoszenie na arenie międzynarodowej kwestii rozliczeń historycznych.

Istotne wątki w wypowiedziach osób negatywnie oceniających działania rządu na arenie międzynarodowej odnosiły się do niedostatecznego doświadczenia i kompetencji obecnej ekipy w prowadzeniu polityki zagranicznej. Wskazywano na chaotyczne, nieprzemyślane posunięcia i małą skuteczność podejmowanych działań. Sporadycznie przypomniano o popełnionych wpadkach, potknięciach i niezręcznościach.

Część osób krytykowała wszystkie działania PiS na arenie międzynarodowej, niekiedy mówiąc o zaprzepaszczeniu dorobku dotychczasowych rządów w polityce zagranicznej.

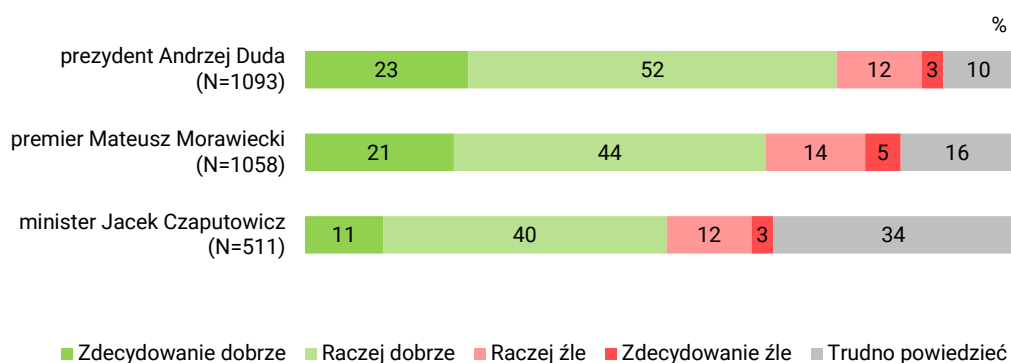
Dlaczego źle ocenia Pan(i) politykę zagraniczną Polski?	N=451
Polityka sprzeczna z polskim interesem narodowym	1%
BRAK POROZUMIENIA I WSPÓŁPRACY, POLITYKA KONLIKTU I JEJ SKUTKI DLA POLSKI	50%
Zbyt duża bezkompromisowość, brak współpracy, porozumienia z innymi, „nie potrafią się dogadać”, polityka konfliktu, zbyt agresywna polityka, wywoływanie kłótni, niszczenie dialogu i zaufania	23%
Pogorszenie stosunków z innymi krajami, skłócenie z innymi krajami	9%
Izolacja, osamotnienie Polski na arenie międzynarodowej, brak sojuszników, już nie mamy przyjaciół	7%
Pogorszenie wizerunku Polski i Polaków, zła opinia o Polsce, spadek wiarygodności Polski	7%
Kompromitacja, pośmiewisko, wstyd być Polakiem, czuję się ośmieszana, robią cyrk z Polski	3%
Pogorszenie pozycji międzynarodowej Polski, marginalizacja znaczenia Polski	2%
KONKRETNE KONFLITY I ZŁE RELACJE MIĘDZYNARODOWE	29%
Konflikt z UE, brak partnerów w UE, 1:27, „chcą nas wyprowadzić z UE”, omijanie norm UE	18%
Złe relacje z Rosją, obawa przed wybuchem konfliktu	4%
Złe relacje z sąsiadami – ogólnie	3%
Konflikt z Izraelem	3%
Pogorszenie relacji z USA	2%
Międzynarodowe reperkusje ustawy o IPN, niefortunne wypowiedzi – ogólnie	2%
Pogorszenie relacji z Niemcami	2%
Pogorszenie relacji z Francją	1%
Konflikt z Ukrainą	1%
Zbyt duża uległość wobec Żydów, ogólnie – niesuwerenność	1%
DZIAŁANIA W KONKRETNICH KWESTIACH	2%
Nieprzyjmowanie imigrantów	1%
Słabo dbają o relacje gospodarcze, izolacjonizm gospodarczy	1%
Rozliczenia historyczne, grzebanie się w przeszłości	1%
BRAK KOMPETENCJI I JEJ SKUTKI	11%
Niekompetencja, brak doświadczenia w polityce zagranicznej, dyplomacji, słabe kadry MSZ	6%
Chaos, nieprzewidywalność, niestabilność, pochopne działania, „dużo mówią, mało robią”, mała skuteczność działania	4%
Wpadki, potknięcia, niezręczności, np. San Escobar	1%
OGÓLNA DEZAPROBATA POLITYKI ZAGRANICZNEJ I POLITYKI PiS	10%
Ogólnie: zła ocena polityki zagranicznej, dużo straciliśmy, brak polityki zagranicznej	5%
Ogólnie w tonie katastroficznym – niszczenie dorobku III RP, wszystko się wali	3%
Ogólnie niechęć do PiS i jego polityki	2%
Inne	2%
Trudno powiedzieć	10%

REPREZENTOWANIE POLSKI NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

Polacy na ogół dobrze oceniają najważniejszych obecnie w kraju polityków reprezentujących Polskę na arenie międzynarodowej. Najlepiej jako przedstawiciel Polski postrzegany jest prezydent Andrzej Duda (ogółem 75% ocen pozytywnych). Prawie dwie trzecie respondentów (65%) jest zadowolonych ze sposobu, w jaki reprezentuje nasz kraj za granicą premier Mateusz Morawiecki. Minister spraw zagranicznych Jacek Czaputowicz nie jest, jak na razie, powszechnie znany. Połowa spośród tych, którzy go rozpoznają, dobrze ocenia sposób, w jaki reprezentuje on Polskę w kontaktach międzynarodowych. Duża część osób identyfikujących Jacka Czaputowicza nie potrafi go jednoznacznie ocenić jako przedstawiciela Polski za granicą (34%).

CBOS

RYS. 2. Czy ... dobrze czy też źle reprezentuje Polskę na arenie międzynarodowej?

Odpowiedzi osób rozpoznających poszczególnych polityków

Pozytywne opinie na temat sposobu reprezentowania Polski na arenie międzynarodowej przez najwyższych rangą polityków odpowiadających obecnie za politykę zagraniczną przeważają we wszystkich lub niemal wszystkich (w przypadku ministra Jacka Czaputowicza) uwzględnionych w analizach grupach społeczno-demograficznych. Stosunkowo najwięcej krytycznych opinii pod adresem wymienionych polityków wyrażają osoby deklarujące lewicowe poglądy polityczne, badani nieuczestniczący w praktykach religijnych, mieszkańcy największych miast oraz respondenci najlepiej sytuowani – o miesięcznych dochodach *per capita* 2500 zł i więcej.

Zadowoleni ze sposobu działania najważniejszych polskich polityków reprezentujących nasz kraj na arenie międzynarodowej są wyborcy PiS oraz Kukiz'15.

TABELA 2

Potencjalne elektoraty*	Czy prezydent Andrzej Duda dobrze czy też źle reprezentuje Polskę na arenie międzynarodowej?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i P)	98	0	2
Kukiz'15**	87	6	7
SLD**	59	35	6
Nowoczesna**	53	40	7
PO	44	48	8

* Określone na podstawie deklaracji poparcia danego ugrupowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

TABELA 3

Potencjalne elektoraty*	Czy premier Mateusz Morawiecki dobrze czy też źle reprezentuje Polskę na arenie międzynarodowej?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i P)	92	3	5
Kukiz'15**	79	12	9
Nowoczesna**	44	56	0
PO	30	57	13
SLD**	38	53	9

* Określone na podstawie deklaracji poparcia danego ugrupowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

TABELA 4

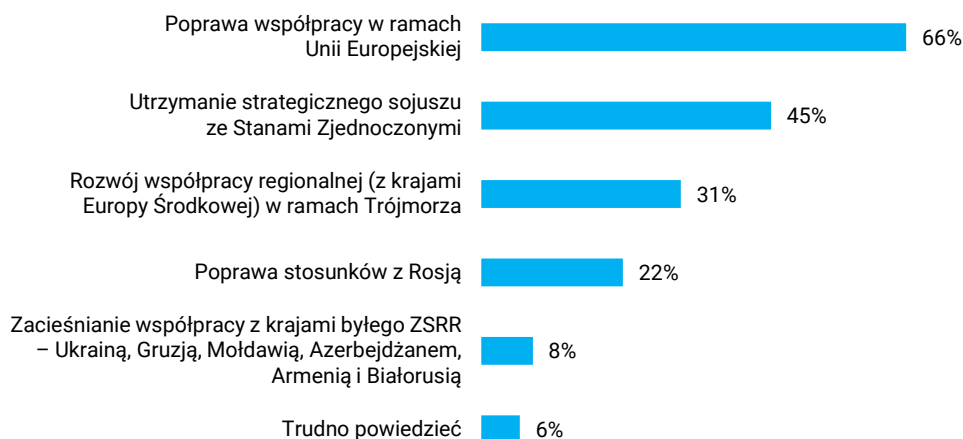
Potencjalne elektoraty*	Czy minister Jacek Czaputowicz dobrze czy też źle reprezentuje Polskę na arenie międzynarodowej?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i P)	74	1	25
PO	24	45	31

* Określone na podstawie deklaracji poparcia danego ugrupowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych. Pozostałe elektoraty pominięto ze względu na zbyt małą liczebność w próbie zwolenników tych ugrupowań rozpoznających ministra Jacka Czaputowicza

POSTULOWANE PRIORYTETY POLITYKI ZAGRANICZNEJ

W ocenie społecznej priorytetem polskiej polityki zagranicznej powinna być obecnie poprawa współpracy w ramach Unii Europejskiej. Na drugim miejscu znalazło się utrzymanie strategicznego sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi. Stosunkowo dużo osób wymieniło wśród najważniejszych postulowanych celów polskiej polityki zagranicznej rozwój współpracy regionalnej w ramach Trójmorza.

RYS. 3. Jakie powinny być obecnie główne cele, kierunki polityki zagranicznej Polski?

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wskazać dwa cele

Oczekiwania dotyczące najważniejszych celów polskiej polityki zagranicznej różnicuje orientacja polityczna. Osoby identyfikujące się z lewicą zdecydowanie na pierwszym miejscu stawiają poprawę stosunków w ramach Unii Europejskiej (79%). Na drugim miejscu pod względem ważności znalazł się w tej grupie postulat utrzymania strategicznego sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi (43%). Ponadto zwolennicy lewicy za równie istotne uznają poprawę stosunków z Rosją, co rozwój współpracy regionalnej (po 26%). Bardzo podobnie określają swoje priorytety w polityce zagranicznej badani o poglądach centrowych, zaliczając do nich polepszenie współpracy w UE (77%), dobre relacje ze Stanami Zjednoczonymi (39%) oraz rozwój współpracy z krajami regionu w ramach inicjatywy Trójmorza (30%). Nieco inaczej myślą o priorytetach polskiej polityki zagranicznej osoby deklarujące prawicowe poglądy polityczne. Za najważniejsze uznają bowiem utrzymanie sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi (62%), nieco mniej (54%) wskazało w tym kontekście na poprawę relacji w ramach UE. Duża część identyfikujących się z prawicą (44%) do najważniejszych postulowanych celów polskiej polityki zagranicznej zaliczyła rozwijanie współpracy w ramach Trójmorza.

Znaczące różnice w oczekiwaniach dotyczących priorytetów polskiej polityki zagranicznej widoczne są w elektoratach. Zwolennicy PiS za co najmniej równie ważne jak polepszenie współpracy w ramach UE uznają utrzymanie strategicznego sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi i jednocześnie przykładają dużą wagę do rozwoju współpracy z krajami Europy Środkowej. Inicjatywę Trójmorza szczególnie jednak cenią wyborcy Kukiz'15, którzy uważają, że powinna ona być obecnie najważniejszym celem polskiej polityki zagranicznej. Sympatycy pozostałych partii uwzględnionych w analizach zdecydowanie najczęściej postulują poprawę współpracy w ramach Unii Europejskiej, a w drugiej kolejności wskazują na potrzebę utrzymania strategicznego sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi.

TABELA 5

Potencjalne elektoraty*	Jakie powinny być obecnie główne cele, kierunki polityki zagranicznej Polski?					
	Poprawa współpracy w ramach Unii Europejskiej	Utrzymanie strategicznego sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi	Zacieśnianie współpracy z krajami byłego ZSRR – Ukrainą, Gruzją, Mołdawią, Azerbejdżanem, Armenią i Białorusią	Poprawa stosunków z Rosją	Rozwój współpracy regionalnej w ramach Trójmorza	Trudno powiedzieć
	w procentach					
PiS (wraz z SP i P)	55	58	17	8	43	3
PO	94	40	22	6	22	1
SLD**	85	45	34	5	25	0
Kukiz'15**	55	40	30	5	65	0
Nowoczesna**	93	50	23	5	19	0

* Określone na podstawie deklaracji poparcia danego ugrupowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

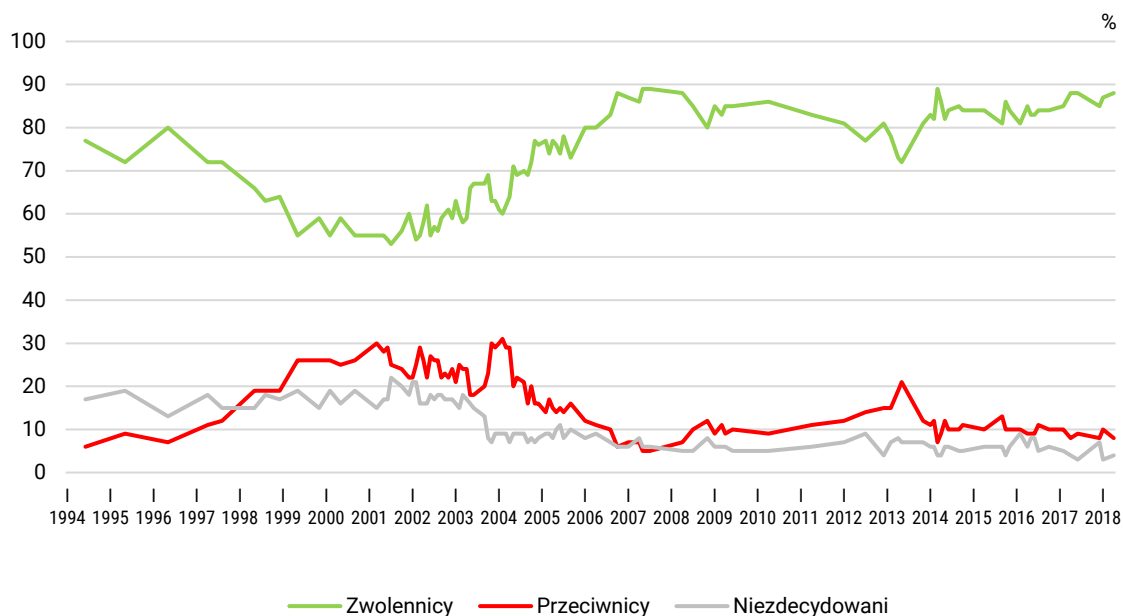
POLSKA W UNII EUROPEJSKIEJ

Poprawa współpracy w ramach Unii Europejskiej powinna być obecnie – w ocenie społecznej – priorytetem polskich władz. Postulat ten nie dziwi, jeśli weźmiemy pod uwagę niemal powszechne poparcie społeczne dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Aprobata przynależności naszego kraju do UE pozostaje od lat bardzo wysoka. W kwietniowym badaniu poparcie dla członkostwa Polski w Unii wyraziło 88% ankietowanych, sprzeciw – jedynie 8%.

TABELA 6

Stosunek do członkostwa Polski w UE	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	2014		2015				2016						2017				2018	
	IX	X	IV	IX	X	XI	II	IV	V	VI	VII	X	II	IV	VI	XII	I	IV
	w procentach																	
Zwolennicy	85	84	84	81	86	84	81	85	83	83	84	84	85	88	88	85	87	88
Przeciwnicy	10	11	10	13	10	10	10	9	9	9	11	10	10	8	9	8	10	8
Niezdecydowani	5	5	6	6	4	6	9	6	8	8	5	6	5	4	3	7	3	4

RYS. 4. Stosunek do członkostwa Polski w UE

Zwolennicy przynależności naszego kraju do Unii Europejskiej zdecydowanie dominują we wszystkich grupach społeczno-demograficznych i w elektoratach wszystkich ugrupowań cieszących się obecnie największym poparciem społecznym.

TABELA 7

Potencjalne elektoraty*	Stosunek do członkostwa Polski w UE		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdeterminowani
	w procentach		
PO	100	0	0
Nowoczesna**	98	0	2
SLD**	93	7	0
PiS (wraz z SP i P)	86	10	4
Kukiz'15**	84	16	0

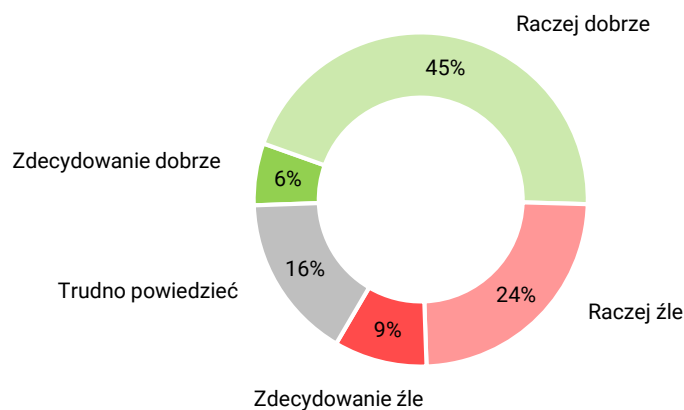
* Określone na podstawie deklaracji poparcia danego ugrupowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

Nieco ponad połowa badanych (51%) dobrze ocenia politykę Polski na forum Unii Europejskiej. Krytycznie na ten temat wypowiada się jedna trzecia (33%).

CBOS

RYS. 5. Jak Pan(i) ocenia politykę, jaką prowadzi Polska na forum Unii Europejskiej?

Opinie o polityce Polski na forum unijnym są bardzo silnie powiązane z ogólnymi ocenami polityki zagranicznej po objęciu władzy przez PiS i zapewne mocno na te oceny rzutują.

W większości analizowanych kategorii społeczno-demograficznych polityka Polski w UE zbiera więcej ocen pozytywnych niż negatywnych. Do grup najbardziej krytycznie oceniających poczynania Polski na forum unijnym należą mieszkańcy największych miast (63% ocen negatywnych), osoby najlepiej sytuowane – o miesięcznych dochodach *per capita* 2500 zł i więcej (56%), a także badani z wyższym wykształceniem (47%).

Największe znaczenie dla opinii w tej kwestii ma orientacja polityczna. Osoby deklarujące prawicowe poglądy polityczne w większości dobrze oceniają politykę Polski na forum Unii Europejskiej (72%). Nieco częściej pozytywnie niż negatywnie postrzegają ją ankietowani określający swoje poglądy jako centrowe (odpowiednio: 47 i 41%). Krytyczni są w większości ci, którzy identyfikują się z lewicą (62%).

Zróżnicowanie opinii w tej kwestii ze względu na orientację polityczną znajduje odzwierciedlenie w elektoratach. Politykę naszego kraju na forum UE chwalą zwolennicy PiS i Kukiz'15, natomiast z dezaprobatą przyjmują ją potencjalni wyborcy PO, Nowoczesnej i SLD.

TABELA 8

Potencjalne elektoraty*	Jak Pan(i) ocenia politykę, jaką prowadzi Polska na forum Unii Europejskiej?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i P)	78	9	13
Kukiz'15**	63	27	10
PO	23	72	5
Nowoczesna**	17	79	4
SLD**	15	83	2

* Określone na podstawie deklaracji poparcia danego ugrupowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

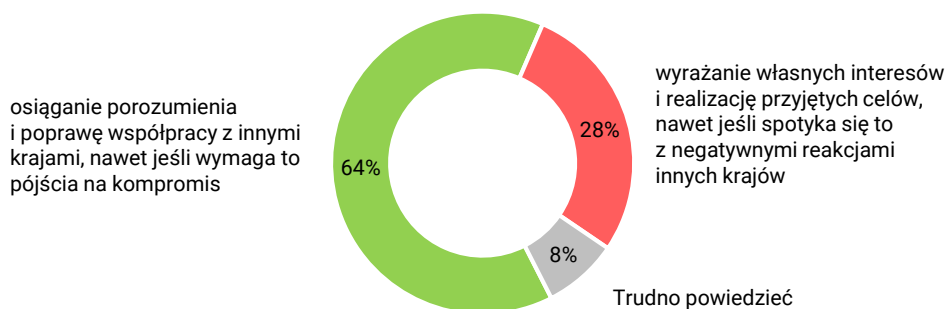
POSZUKIWANIE POROZUMIENIA CZY TRWANIE PRZY SWOICH RACJACH?

Jak pokazuje analiza motywów dobrych i złych ocen polityki zagranicznej, społeczny odbiór działań Polski na arenie międzynarodowej skoncentrowany jest wokół jednego wymiaru, który można opisać jako skłonność do porozumienia i kompromisu, nawet za cenę rezygnacji z własnych celów *versus* bezkompromisowość w wyrażaniu i zabieganiu o realizację własnych celów, nawet jeśli budzi to negatywne reakcje.

Wprawdzie wiele osób skłonnych jest chwalić rządzących za podmiotową politykę zagraniczną i stanowczość w wyrażaniu własnych racji, jednak w odczuciu społecznym działania Polski na arenie międzynarodowej powinny być obecnie nastawione raczej na osiągnięcie porozumienia i poprawę współpracy z innymi krajami, nawet jeśli wymaga to pójścia na kompromis, niż na wyrażanie własnych celów i interesów, nawet jeśli spotyka się to z krytyką ze strony innych państw i podmiotów na arenie międzynarodowej.

CBOS

RYS. 6. Czy, Pana(i) zdaniem, ogólnie rzecz biorąc, obecnie polityka zagraniczna Polski powinna być nastawiona na:

Za podejściem bardziej kompromisowym i nastawionym na osiągnięcie porozumień w polityce zagranicznej opowiada się zdecydowana większość osób negatywnie oceniających działania rządzących na arenie międzynarodowej, ale także niemal połowa oceniających je pozytywnie.

TABELA 9

Jak Pan(i) ocenia politykę zagraniczną Polski od czasu objęcia władzy przez Prawo i Sprawiedliwość?	Czy, Pana(i) zdaniem, ogólnie rzecz biorąc, obecnie polityka zagraniczna Polski powinna być nastawiona na:		
	osiągnięcie porozumienia i poprawę współpracy z innymi krajami, nawet jeśli wymaga to pójścia na kompromis	wyrażanie własnych interesów i realizację przyjętych celów, nawet jeśli spotyka się to z negatywnymi reakcjami innych krajów	Trudno powiedzieć
w procentach			
Zdecydowanie dobrze	50	45	5
Raczej dobrze	47	47	6
Raczej źle	79	17	4
Zdecydowanie źle	91	6	3
Trudno powiedzieć	55	22	23

Przekonanie o potrzebie budowania porozumienia i poprawy współpracy z innymi krajami, nawet kosztem pewnych ustępstw, przeważa we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Opinie w tej kwestii najbardziej różnicuje orientacja polityczna. Bardziej kompromisowe podejście i poprawę relacji międzynarodowych postulują najczęściej osoby deklarujące lewicowe poglądy polityczne (87%). Z postulatem budowania porozumienia zgadza się także blisko połowa ankietowanych o orientacji prawicowej (49%).

W elektoratach ugrupowań cieszących się obecnie największym poparciem społecznym potrzebę kompromisu i poprawy relacji międzynarodowych, nawet kosztem pewnych ustępstw, dostrzegają zwolennicy PO, Nowoczesnej i SLD. Natomiast przy polityce stanowczego wyrażania i realizowania własnych racji i celów, nawet mimo krytyki innych państw, obstają sympatycy Kukiz'15. Wyborcy rządzącej partii są w tej kwestii podzieleni.

TABELA 10

Potencjalne elektoraty*	Czy, Pana(i) zdaniem, ogólnie rzecz biorąc, obecnie polityka zagraniczna Polski powinna być nastawiona na:		
	osiąganie porozumienia i poprawę współpracy z innymi krajami, nawet jeśli wymaga to pójścia na kompromis	wyrażanie własnych interesów i realizację przyjętych celów, nawet jeśli spotyka się to z negatywnymi reakcjami innych krajów	Trudno powiedzieć
w procentach			
SLD**	99	0	1
PO	92	8	0
Nowoczesna**	90	10	0
PiS (wraz z SP i P)	46	48	6
Kukiz'15**	37	61	2

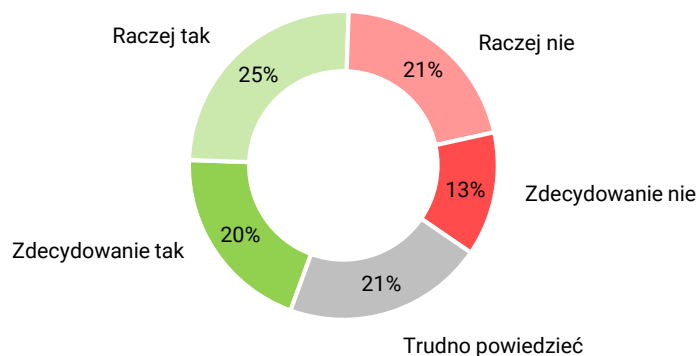
* Określone na podstawie deklaracji poparcia danego ugrupowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

Mimo dostrzeganej potrzeby znajdowania porozumienia i poprawy relacji Polski z innymi krajami propozycje ustępstw w konkretnych spornych kwestiach przyjmowane są już mniej jednoznacznie. Ogółem 45% badanych uważa, że Polska powinna wyjść naprzeciw oczekiwaniom Komisji Europejskiej i wycofać się z części zmian dotyczących wymiaru sprawiedliwości. Przeciwnego zdania jest 34% respondentów. Więcej kontrowersji budzi oczekiwane przez Izrael i Stany Zjednoczone wprowadzenie zmian w ustawie o IPN dotyczących przepisów o ochronie dobrego imienia kraju. Prawie tyle samo osób popiera zmiany (39%), co jest im przeciwnych (38%). Ponadto widać, że ustosunkowanie się do konkretnych wymienionych kwestii sprawia badanym więcej trudności (biorąc pod uwagę odsetki odpowiedzi „trudno powiedzieć”) niż określenie ogólnych oczekiwań dotyczących polityki zagranicznej.

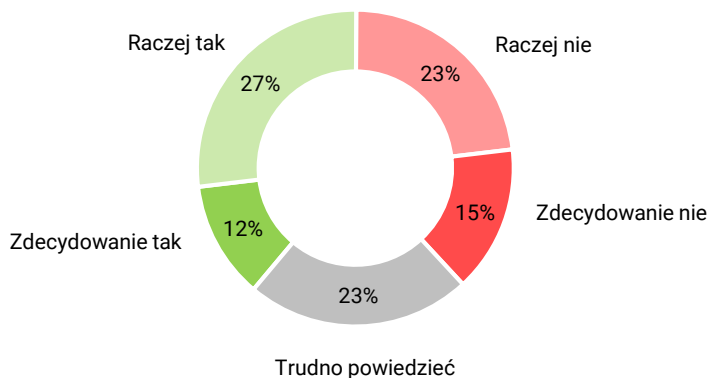
CBOS

RYS. 7. Komisja Europejska oczekuje od Polski wycofania się z części zmian dotyczących wymiaru sprawiedliwości, mogą one bowiem, jej zdaniem, zagrażać praworządności w naszym kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna spełnić oczekiwania KE czy też nie?

CBOS

RYS. 8. Izrael i Stany Zjednoczone oczekują zmian w ustawie o IPN dotyczących przepisów o ochronie dobrego imienia kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna spełnić te oczekiwania czy też nie?

Oczekiwania dotyczące rozwiązania obu kontrowersyjnych kwestii są silnie zróżnicowane ze względu na poglądy polityczne badanych. Ogółem 79% osób identyfikujących się z lewicą uważa, że Polska powinna wycofać się z części zmian w wymiarze sprawiedliwości, 60% zaś wyraża opinię, że należy wprowadzić oczekiwane przez Izrael i Stany Zjednoczone zmiany w ustawie o IPN. Podobnego zdania jest odpowiednio 55% i 54% ankietowanych lokujących swoje poglądy polityczne w centrum. Badani utożsamiający się z prawicą są zdecydowanie mniej skłonni do ustępstw w obu kwestiach. Popiera je każdorazowo około jednej czwartej z nich, natomiast większość jest przeciwna wycofaniu się zarówno z części zmian w wymiarze sprawiedliwości (63%), jak i wprowadzeniu zmian w zapisach ustawy o IPN (59%).

Uwarunkowane orientacją polityczną różnice opinii w obu kwestiach widoczne są w deklaracjach elektoratów. Potencjalnych wyborców ugrupowań uwzględnionych w analizach można podzielić na dwie grupy – opowiadających się za ustępstwami w obu sprawach zwolenników PO, Nowoczesnej i SLD (przy czym wyborcy Sojuszu znacznie mniej jednoznacznie wypowiadają się w sprawie zmian w ustawie o IPN niż w kwestii wycofania się ze zmian w wymiarze sprawiedliwości) oraz przeciwnych ustępstwom sympatyków PiS i Kukiz'15.

TABELA 11

Potencjalne elektoraty*	Komisja Europejska oczekuje od Polski wycofania się z części zmian dotyczących wymiaru sprawiedliwości, mogą one bowiem, jej zdaniem, zagrazać praworządności w naszym kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna spełnić oczekiwania KE czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowoczesna**	95	2	3
SLD**	90	7	3
PO	83	8	9
Kukiz'15**	25	52	23
PiS (wraz z SP i P)	22	61	17

* Określone na podstawie deklaracji poparcia danego ugrupowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

TABELA 12

Potencjalne elektoraty*	Izrael i Stany Zjednoczone oczekują zmian w ustawie o IPN dotyczących przepisów o ochronie dobrego imienia kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna spełnić te oczekiwania czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nowoczesna**	86	14	0
PO	74	11	15
SLD**	48	35	17
PiS (wraz z SP i P)	26	54	20
Kukiz'15**	25	59	16

* Określone na podstawie deklaracji poparcia danego ugrupowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

Polityka zagraniczna dzieli Polaków. W opinii jednych Polska prowadzi wreszcie podmiotową politykę zagraniczną, otwarcie przedstawiając na arenie międzynarodowej swoje racje i broniąc własnych interesów. W ocenie innych Polska nie potrafi współpracować z innymi krajami, co doprowadziło do pogorszenia wizerunku naszego kraju w świecie, pogorszenia stosunków z innymi państwami, a nawet osamotnienia na arenie międzynarodowej. Niezależnie od politycznych podziałów i różnic w postrzeganiu polskiej polityki zagranicznej po objęciu władzy przez PiS, wspólne pozostaje myślenie o kluczowym dla Polski znaczeniu członkostwa w Unii Europejskiej. Ogromna większość Polaków popiera przynależność naszego kraju do Unii, poprawa zaś współpracy na forum unijnym należy do postulowanych priorytetów polskiej polityki zagranicznej. Drugim z kolei, szczególnie istotnym dla sympatyków prawicy, jest utrzymanie strategicznego sojuszu ze Stanami Zjednoczonymi.

W odczuciu społecznym działania Polski na arenie międzynarodowej powinny być obecnie nastawione raczej na osiągnięcie porozumienia i poprawę współpracy z innymi krajami, nawet jeśli wymaga to pójścia na kompromis, niż na wyrażanie własnych celów i interesów, nawet kosztem krytyki ze strony innych państw i podmiotów na arenie międzynarodowej. Potrzebę porozumienia dostrzega również duża część zwolenników rządzącej partii. Trudniej im jednak zaakceptować ewentualne ustępstwa w konkretnych kwestiach, a więc wycofanie się z części zmian dotyczących wymiaru sprawiedliwości oraz zmiany w przepisach o ochronie dobrego imienia kraju zawarte w ustawie o IPN.

Opracowała

Beata Roguska